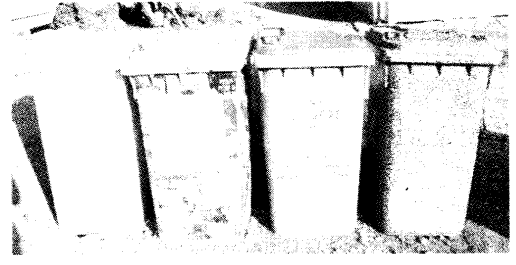

מיקי יונתי. "המסר הירוק" עובר והחברים משתפים פעולה

הקובץ

הירוק

מיכלי מחזור בגדלים ובצבעים מגוונים, המיועדים להפריד את האשפה לשישה (!) סוגים שונים, הם רק "קצה הקרחון" בהשקפת העולם הירוקה שאושרה (בתקנון!) על-ידי חברי עין-חרוד איחוד ♦ הצצה אל קיבוץ ותיק שהחליט לשנות סדרי עולם למען עתיד אקולוגי יותר ♦ מי הבא בתור

סוגים, היום מפרידים לשישה, והציבור - הפלא ופלא - מש" תף פעולה".
חבר נוסף בצוות הוא ישעיה אמיר, האחראי לפינוי הפ" סולת מ-15 נקודות ההפרדה ומקבל לשם כך כמה שעות עבודה בשבוע. את הקרטון והנייר מפנה חברת "אמניר". גם למתכת יש ביקוש, והיא נמכרת לכל המרבה במהיר. כל שאר התוצרים שאינם מתכלים - פלסטיק, ניילון, קלקר ודומיהם - מרוכזים לפי שעה במגרש על גבי צוברים, מתוך כוונה למצוא פתרון שיאפשר את פינויים לאתר הולם מחוץ למשק. "התקציב שלנו מוערי", אומר ישעיה, "ואנחנו נלח" מים על כל גרוש".
ואיך משתלבת בנושא המועצה האזורית?
ישעיה אמיר: "המועצה אחראית להרקת הפחים הרגילים שאינם ממוינים, ועושה את עבודתה נאמנה".

מודעות ירוקה בכל-בו

אם לשפוט על-פי המסרים, אומרים פעילי "קיי" בוץ ירוק", רוב הציבור מרוצים מהשיטה ומשתפים פעולה. אחת האינדיקציות לכך היא שיותר ויותר חברים פונים ומבקשים מכשר ביתי ליצירת קומי פוסט לגינה, או תוספת של עמדות הפרדה. "כמו בכל מקום", אומרת גרדי, "גם אצלנו יש כאלה שהי תובנה לא חדרה אליהם, המתייחסים למחזור כאל מטרה ואפילו עושים 'דווקא'. לשמחתי, מדובר במיעוט מבוסס".
תחום אחר שצויבר תאוצה במסגרת "קיבוץ ירוק" הוא הקמת גן אקולוגי, שתכנונו הסתיים והוא עומד לצאת בקרוב אל אוויר העולם. מדובר בשטח בן שלושה דונמים המצוי באזור החינוך, שמיועד להי פוך לגן פורח עם עצים, שיחים ופגלי מים. באמצע עות הגן האקולוגי, מקווים בעין-חרוד איחוד לחנך את הילדים לראות באשפה חומר גלם ידירותי ולי מצוא דרכים לשימוש מושכל בה.
הגן, שהוא יוזמה של המשדר לשמירת הסביבה והטכניון, עורר תגובה חיובית מאוד אצל רוני צור, רכזת החינוך של הקיבוץ, שהתחברה לרעיון ואימי

נהל עדיין כקיבוץ שיתופי, ואולי זה מסביר את המודעות יוצאת הדופן לנושאי סביבה, ואת הנכונות להשקיע משא" בים וכוח-אדם בפרויקטים שהצלחתם אינה מובטחת מראש. את עין המבקר בקיבוץ מושכים מיכלי מחזור בגדלים ובצבעים שונים, הפזורים בפינות שונות של המשק ומיוע" דים להפריד את האשפה לסוגיה השונים. אנשי עין-חרוד איחוד מודעים לכך שזה לא הרבר הכי אסתטי בעולם, אבל יודעים שמיון האשפה הופך אותם לחלק מקהילה עולמית שמאמינה כי האדם הוא חלק ממערכת ענקית. האקולוגיה עושה את ההבדל, בגדול.
"אני לא נאיבית לחשוב שהמחזור שאנחנו עושים כאן משנה סדרי עולם", אומרת אמי (אמידה) גרדי, חברת צוות קיבוץ-ירוק, "אבל בטוחה שלעשות את זה יחד, בכוחות משותפים, זה משתלם. זה התחיל עם הפרדת האשפה לשני

אבנר רון

עין-חרוד איחוד הוא הקיבוץ היחיד בארץ המתהדר בתואר "קיבוץ ירוק". בראש המטה הירוק של הקיבוץ עומד מיקי יונתי, שבשנת 2000 החליט לעזוב את תחום הקולנוע והצילום היצירתי, ומאז הוא מקדיש את מרצו לשורה ארוכה של נושאים הקשורים בסביבה ובאקולוגיה.
לאחר שהשקפת העולם של "קיבוץ ירוק" אושרה במוס" דות הקיבוץ, הוקם בעין-חרוד איחוד צוות מקומי ובו אנשי מקצוע המעניקים תמיכה בתחומים שונים: הנרסה, כלכלה, חשמל, מים, משק תום וייעוץ עסקי. עין-חרוד איחוד מת

הטרנד הירוק בעמק הירדן

ספסלים ממוחזרים. בעמק הירדן

נערי עמק הירדן בונים ספסלים מחומרי פסולת על "טיילת הראשונים", בין צמח לאשדות-יעקב, והכנו ספסלים מחו" מרי פסולת. לפני כשנה עשו זאת כיתות ז' ו-ח' בין בית-זרע לצמח. השנה, במהלך חודש אוגוסט החם, עמלו קבוצת בני הנעורים מיישובי המועצה (המייחסת חשיבות רבה לפעילות מחזור והינוך לבריאות הציבור), במשותף עם משלחת גרמי גית המתארכת בעמק - על הכנת "ספסלי ספורט" להנאת הצועדים הרבים, הרצים והרוכבים בטיילת היפיפייה. את הרעיון יזמה מנהלת מחלקת הבריאות במועצה, עיריית פורת, והעבודה נעשתה במשותף עם "מרכז עידן" (החינוך הבלתי-פורי מאלי במועצה) ובהדרכתה המטורה - זו השנה השנייה - של האמנית אסתי חרמון. טקס הנובת הספסלים יתקיים במהלך הסתיו.

צילום: יובל ביל

ייעוץ אקולוגי לקיבוצים

תחום נוסף שצובר תאוצה בימים אלה, הוא איתור מקורות לאנרגיה חלופית וזולה ונקייה עבור מוסדות הפולטים חום: מטבח, מכסכה, חדר גיהוץ וכדומה. יש מגמה להוץ ויל את צריכת האנרגיה על-ידי שימוש בנר רות הסכניות ובמזגנים הסכני חשמל, וגם באמצעות התקנת מוני חשמל בבתים ובמזר סדות. "רשימת הנושאים ארוכה מאד, והתהליך מן הסתם, יארך עוד שנים", אומר יונתי. "חלק מהתפקיד שלי זה להתרוצץ בין מוסדות ומשרדי ממשלה, להציג תוכניות, לשכנע ולגייס כספים. לשמחתי, המצב הכלכלי של עין-חרוד איחוד טוב, וזה מעניק לי ולפרויקט שקט תעשייתי".

אתה שומע הערות ציניות בנושא: משוגע, רד מהגג?

"בתחילת הדרך היו תגובות מהסוג הזה, עכשיו מוכנים יותר להקשיב ולהפנים. כיום יש מודעות גדולה יותר למה שקורה בעולמנו. הגשנו הצעה למוסד 'שמואל נאמן' בטי

כניון, להקמת מרכז מציגות בתחום האנרגיה. שני הצוותים, שלנו ושל הטכניון, ישבו יחד ועיבדו כללי יסוד לייעוץ מערכת האנרגיה בחיי היומיום".

ד"ר אופירה איילון, ממוסד שמואל נאמן, אומרת כי מי שעומד מאחורי הרעיון בכלליו, תו, וגם מתקצב אותו בחלקו, הוא המשרד האנרגיה האמריקאי. איילון מברכת על שיתוף הפעולה עם עין-חרוד איחוד, והרתה שמחה אילו קיבוצים נוספים היו פונים ומצטרפים גם הם.

הסביבה הקיבוצית הקרובה אליכם מניבה, מתייעצת?

מייקי יונתי: "לשמחתי הרבה - כן, אם כי לא בקצב שהייתי רוצה. אנו שמחים לייעץ ולעזור לכל מי שפונה, ויעידו על כך שכנענו הקרובים: יזרעאל, מולדת, גבע ועין-חרוד מאוחד".

ואם מחוץ בבורק תקבל הצעה מתחום הקולנוע שלא תוכל לסרב לה, האם הכול ישוב אז לקדמותו?

"אני מאוד מקווה שלא..."

תקן קיבוצי ירוק

תו תקן "למוצרים ירוקים", ל"בתי ספר ירוקים" ול"רשויות ירוקות" - כבר יש • תו תקן ל"קיבוץ ירוק" עדיין אין (אבל המשרד להגנת הסביבה מקדם את הנושא)

ד"ר אופירה איילון, האחראית על תחום איכות הסביבה ב"מכון שמואל נאמן" שליד הטכניון, שעיסוק ביישום טכנולוגיות מודעות, מבחירה שיתוף "קיבוץ ירוק" למעשה עדיין לא קיים. "למרות שמן הראוי שיהיה קיים ושעודו קיבוצים יצטרפו ליוזמה המבורכת מאד של עין-חרוד איחוד", היא אומרת.

נכון להיום, ניתן תיוג ירוק בשני אופנים: על-ידי מכוון התקנים, כשמדובר במוצר ירוק או ברשות מקומית שמעוניינת לקבל תקן ניהול איכות סביבה ISO 14000. נכון להיום ישנן שלוש רשויות מקומיות - כרמיאל, רעננה, והמועצה האזורית ערבה תיכונה שבוכותן התקן יכולה לייצא את תוצרתה התקלאת המיוזמת.

מערכת נוספת שמקנה תיוג ירוק היא המשרד להגנת הסביבה, שמכתיב בתי ספר ירוק קים, קמפוסים אוניברסיטאיים, מתג'סים וכי". הקריטריונים לקבלת התואר "בית ספר ירוק" (וכאלה הם לא מעט בתי ספר קיבוציים):

הקמת ועדת היגוי שתכין תוכנית לימודים, תגרויר יעדים, מטרות ותקציבים; קיום פעילות קהילתית מתמשכת בנושא הגנת הסביבה - למשל, אימוץ נחל מטרסין וניקונו. בית ספר ירוק אמור לקבל תמיכה כספית מהמשרד להגנת הסביבה.

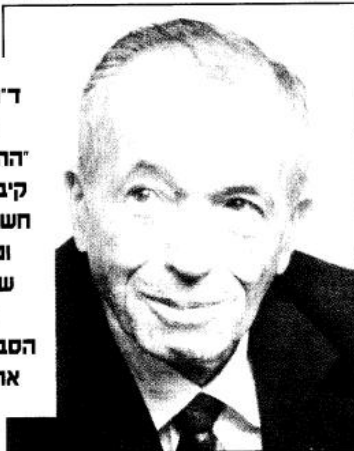
שעושה מאמצים רבים כדי להיקרא כך, אומרת איילון. "נכון להיום אין פרוצדורה מסוימת בנושא, למרות שקיבוצים נוספים עוסקים בו. כרגע ההגדרה העצמית של עין-חרוד איחוד, וההכרזה "אני קיבוץ ירוק" - חשובה מאוד, וזמן האישי שהמשרד להגנת הסביבה יטפח את הרעיון. עצם ההכרזה, הטקסט, גאוות היחידה - נותנים תנופה ולגיטימציה לקיי בוצ לפעול בנושא".

תחום איכות הסביבה, עליו אחראית איילון, עוסק במגוון עניינים הקשורים לאנרגיה. המכוון חתם על הסכם לשיתוף פעולה עם משרד האנרגיה האמריקאי, והוא משמש כיום מרכז למציגות בנושא. בחקשר זה מקיים המכוון שיתוף פעולה עם עין-חרוד איחוד, כמו גרמו ניתן מימון לסקר אנרגיה בקיבוץ, ואחרות מקומות שבהם אפשרי לחסוך אנרגיה. כמו כן הוצעו הצעות מחקר משותפות על-ידי המכוון והקיבוץ, שחתם מהן כבר התקבלה וזממו" מנת על ידי משרד החקלאות - מניעת בוכו האנרגיה בקיבוצי החלב.

תגובות השר להגנת הסביבה, גרעון עזרא: "אני מברך על היוזמה של קיבוץ עין-חרוד איחוד כ"קיבוץ ירוק". אני מקווה שרבים מהקיבוצים יצטרפו וייקחו דוגמה.

התנועה הקיבוצית מאז ומעולם נחשבה לאוהדת את התחום הסביבתי. בכיקוריי ברחבי התנועה הקיבוצית בוצית בתפקידי השונים ובתפקידי הנוכחי, התרשמתי מאוד מהיוזמה. ככוונתי לכנס את בעלי המקצוע במשרד ולהתוות תורה מסודרת וקיי" טוריונים והגדרה מקצועית יותר של המונח 'קיבוץ ירוק' איחודי לעין-חרוד איחוד וליונים מייקי יונתי. אני מקווה לבקר שם בקרוב".

אורה ערמוני

גרעון עזרא. למען קיבוצים ירוקים צילום: אלעד גרישנר

ד"ר אופירה איילון: 'ההכרזה 'אני קיבוץ ירוק' - חשובה מאוד, ומן הראוי שהמשרד להגנת הסביבה יטפח את הרעיון'

מהעטין דרך 'מחליף חום', שקילוט את החום הטבעי וישתמש בו לחימום הבית. טמפרטורת החלב תרד מעצמה, ונזרק לאנגריה פחותה על מנת לצננו לטמפרטורה הרצויה". יונתי מודע לכך שמדובר בהשקעה לא קטנה, אך מאמין שניתן יהיה להתחזרה בתוך שנים מספר. יתרה מכך, הוא משוכנע שאם רפתות נוספות כמגור הקיבוצי יפעלו בטכנולוגיה רומה, יחסוך משק החלב בארץ עשרות אלפי טונות של נפט גולמי בשנה.

יש עוד דוגמה?

מייקי יונתי: "רוב הרטרנטים שאנו משתמשים בהם עושים עבודתם נאמנה, אך אליה קוצץ בה - רובם מיוצרים על בסיס פסולת נפט, והמשקעים שנותרים עליו לים לזהם את המרקע. אחרי שחקרתי והייעצתי עם אנשי מקצוע הגעתי למסקנה שהפתרון הנכון הוא שימוש בחומרי ניקוי שמקורם במינרלים שמטפרקים, למרות שמחירים יקר מעט יותר".

לקידום הנושא ארגן יונתי "פיללוט" מקומי, כמסגרתו נתן להמישה משקי-בית לנסות את החומרים החלוי פיים. לאור חוות הדעת המחמיאות שהתקבלו, החל בתהליך מואץ של הכנסת המוצרים הללו לכל-בו, והיום ניתן, לרוב ריו, למצוא אותם בבתים רבים בעין-חרוד איחוד.

"עוד קריטריון לבחינת מוצר", מבחיר יונתי, "היא השאלה אם הוא נוסה על כע"ל חיים. קיבוץ-ירוק מעביר תכנית לע"ל לון המקומי ובהן שמות תכשירים שלא נוסו על בעלי-חיים, ועוברות הכל-בו מרווחות על עלייה דרמטית בצריכת מוצרים אלה על חשבון תכשירים האחרים. הגענו למצב שהכריות וחברים בוהינים כל מוצר כבטם קנייתו, ורוכשים אותו רק אם צוין במפורש שלא נוסה על בעלי חיים".

צה אותו בחיי ירוים. יש תכנון ותקציב מוגדר", היא אומרת, "ובקרוב נצטרך להחיל לים ממה מתחילים ומה תהיה רמת השת"פ של הילדים".

"קיבוץ ירוק" אינו מנסה לכפות את רעיונותיו על הציבור, אומר יונתי, "אלא לעבוד בשיתוף פעולה. העיקרון הוא שכל פרויקט שעומד למבחן מגובה בהסכמה של מרכז הענף או המגור, וכל צעד נעשה במיאום מלא אתם". יונתי סבור שאת עיקר המאמץ ההסברתי צריך להפנות אל הנוער, שהוא השכבה שתוכל בעתיד את הקיבוץ, וליצור אצלו מודעות אקולוגית.

בתוך מכוון החליבי הישן של הרפת מצויים המועדון והספרייה של "קיבוץ ירוק". יש כוונה להפוך את המקום למרכז סביבתי אקולוגי, שיפיץ את התורה בקיבוץ ומחוץ לו. יונתי, המאמין בדוגמה אישית, נעזר לא-אחת בעלון המקומי על מנת להעביר מסרים לציבור, וחלק מהרעיונות הוא מיישם כפילוט בבתו הפרטי. לפני המש שנים, כשהותלתי לשפץ את ביתי, ביקשתי ממוסדות הקיבוץ לנתק אותי מהמערכת המרכזית של משק החום, ותתקנת על חש"בני רוד שמש על גג הבית", מספר יונתי. "חלפם שנתיים מאז, ואנחנו בעיצומו של מהלך לסניית מכוני החום והכנסה מסודרת של רודי שמש".

מתברר שפוטנציאל חשוב להייעלות ולחסכון באנרגיה טמון בתחום ייצור החלב ברפתות. "החלב", מסביר יונתי, "יוצא מע"ל טיץ הפרה בטמפרטורה של 38 מעלות, ואז מקררים אותו באופן מלאכותי לארבע מעלות, כדי שלא יתקלקל. במקביל, מחממים מים לניקוי החלב בתום החיטה. הרעיון שאותו פיתח ושכלל החבר יוחאי קמחי - המלווה מחקרית ותקציבית על-ידי משרד החקלאות - הוא להעביר את החלב היוצא